

Afgørelse efter miljøvurderingslovens § 10 om ændring af gødningsanvendelsesbekendtgørelsen

Baggrund

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø har udstedt en ændring af bekendtgørelse om jordbrugsvirksomheders anvendelse af gødning (gødningsanvendelsesbekendtgørelsen).

Gødningsanvendelsesbekendtgørelsen¹ har til formål at sikre en miljømæssig forsvarlig håndtering af husdyrgødning og andre gødningstyper for at undgå miljømæssige konsekvenser for overfladevand og grundvand, natur og naboer mv., særligt relateret til udvaskningen og afstrømningen af nitrat og fosfor og fordampningen af ammoniak.

Udkast til ændringsbekendtgørelsen har været sendt i offentlig høring i perioden 18. – 24. juni 2026. Høringsmaterialet kan findes på Høringsportalen².

Ændringerne, som er vurderet omfattet af miljøvurderingsloven, er beskrevet i bilag 1 til denne afgørelse.

Miljøvurderingsloven

Det følger af miljøvurderingsloven³, at der skal gennemføres en miljøvurdering i forbindelse med udarbejdelsen af visse planer og programmer, før de vedtages. Gennemførelse af en miljøvurdering har til formål at sikre et tilstrækkeligt hensyn til miljøet og inddragelse af offentligheden.

Myndigheden skal gennemføre en miljøvurdering af planer og programmer, jf. miljøvurderingslovens § 8, stk. 1, nr. 1, bl.a. hvor disse udarbejdes inden for landbrug og fastlægger rammerne for fremtidige anlægstilladelser til anlæg til

¹ Bekendtgørelse nr. 931 af 16. juli 2024 om jordbrugsvirksomheders anvendelse af gødning

² Høringsmaterialet er tilgængeligt på Høringsportalen:

<https://hoeringsportalen.dk/Hearing/Details/71239>

³ Lovbekendtgørelse nr. 4 af 3. januar 2023 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM)

intensiv husdyravl. En bekendtgørelse kan anses som en plan eller et program efter miljøvurderingslovens regler.

Det følger endvidere af miljøvurderingslovens § 8, stk. 2, nr. 1, at myndigheden skal gennemføre en vurdering af, hvorvidt mindre ændringer i planer eller programmer, der udarbejdes inden for bl.a. landbrug og fastlægger rammerne for fremtidige anlægstilladelser til anlæg til intensiv husdyravl, kan få væsentlig indvirkning på miljøet, således at der skal gennemføres en miljøvurdering.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø har vurderet, at ændringerne af gødningsanvendelsesbekendtgørelsen udgør mindre ændringer i en sådan plan, således at der skal foretages en vurdering af, hvorvidt ændringerne kan få væsentlig indvirkning på miljøet.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø har på denne baggrund gennemført en screening af de foreslåede ændringer af gødningsanvendelsesbekendtgørelsen, som er vurderet omfattet af miljøvurderingsloven.

Afgørelse

Ved en gennemgang af kriterierne i miljøvurderingslovens bilag 3 er det Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø vurderet, at ændringerne af gødningsanvendelsesbekendtgørelsen ikke forventes at få væsentlig indvirkning på miljøet.

Vurderingen af de foreslåede ændringers indvirkning på miljøet herunder gennemgangen af kriterierne efter miljøvurderingslovens bilag 3 fremgår af bilag 1 til denne afgørelse.

Høring af berørte myndigheder

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø har i perioden 18. – 24. juni 2026 haft udkast til screeningsafgørelse efter miljøvurderingslovens § 10 i høring hos de relevante berørte myndigheder, jf. miljøvurderingslovens § 32, stk. 3, nr. 1.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø har vurderet, at de berørte myndigheder i denne sammenhæng er kommunerne, som bl.a. fører tilsyn med overholdelsen af regler i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen, Miljøministeriet og Miljøstyrelsen som ressortansvarlige for relevante direktiver.

Der er ikke modtaget bemærkninger fra berørte myndigheder.

Klagevejledning

4-ugers klagefrist

Der kan klages til Miljø- og Fødevareklagenævnet over Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø's afgørelse om, at der ikke skal foretages en miljøvurdering (screeningsafgørelsen), for så vidt angår retlige spørgsmål inden 4

uger efter screeningsafgørelsens annoncering på Høringsportalen⁴, det vil sige senest den 10. august 2026 ved kontortids udløb, jf. miljøvurderingslovens § 51.

Klageberettiget

Klageberettiget er enhver med retlig interesse i sagens udfald. Klageberettiget er endvidere landsdækkende foreninger og organisationer, der som formål har beskyttelsen af natur og miljø eller varetagelsen af væsentlige brugerinteresser inden for arealanvendelsen og har vedtægter eller love, som dokumenterer dens formål, og som repræsenterer mindst 100 medlemmer, jf. miljøvurderingslovens § 50.

Klageportalen

Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt til Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø ved anvendelse af digital selvbetjening (klageportalen), jf. miljøvurderingslovens § 52, jf. dog § 21, stk. 2-4 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet. Se mere om, hvordan man klager via klageportalen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside⁵.

⁴ Høringsportalen: <https://hoeringsportalen.dk/Hearing/Details/71239>

⁵ Link til klageportalen og Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside: <https://naevneneshus.dk/om-klageportalen-for-naevnenes-hus/>

Bilag 1. Ændringer, som er vurderet omfattet af miljøvurderingsloven

Den væsentligste ændring af gødningsanvendelsesbekendtgørelsen er ændringer af fosforlofterne. Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø har gennemført en screening af, om ændringerne af fosforlofterne udløser krav om miljøvurdering af den nye bekendtgørelse.

Der foretages desuden ændringer af dispensationsreglen i gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 21, som ikke er vurderet omfattet af kravet om screening, da de udgør præciseringer eller lignende af gældende ret, som ikke i sig selv lægger rammer for fremtidige anlægstilladelser, og derved ikke er omfattet af miljøvurderingslovens anvendelsesområde.

Redegørelse for mulig indvirkning på miljøet af de ændrede fosforlofter

Fosforlofterne fastsætter lofter for tildeling af fosforholdig gødning til harmoniarealet for både organiske gødninger, herunder husdyrgødning, samt for kunstgødning og bioaske i kg fosfor pr. hektar. Hver gødningstype er således tilknyttet et specifikt fosforloft. Der er herved fastsat forskellige lofter for, hvor mange kg fosfor pr. hektar, der årligt må tildeles med forskellige gødningstyper, og på baggrund heraf beregnes jordbrugsvirksomhedens fosforarealkrav, det vil sige hvor stort et harmoniareal, der kræves til udbringning af den pågældende jordbrugsvirksomheds fosformængde.

Da fosforlofterne blev indført i 2017 var der for de forskellige gødningstyper fastsat forskellige fosforlofter på mellem 30 og 47 kg fosfor pr. hektar. Der er herefter foretaget en gradvis stramning af de højeste fosforlofter. I dag er fosforloftet for husdyrgødning fra fjerkræ, kødædende pelsdyr og svin 29 kg fosfor pr. hektar, og for alle andre typer gødning 30 kg. Fosfor pr. hektar.

I visse oplande til store søer målsat i vandområdeplanerne var der fra 2018/2019 til og med 2024/2025 fastsat et skærpet fosforloft på 30 kg fosfor pr. ha, uanset gødningstypen. Områderne med skærpede fosforlofter fremgår af bekendtgørelse nr. 929 af 16. juli 2024 om afgrænsning af oplande til søer med krav om skærpede fosforlofter. I planperioden 2025/2026 var det skærpede loft bortfaldet som følge af, at de generelle fosforlofter var reduceret til samme eller lavere niveau som det skærpede loft.

Det foreslås, at foretage 3 forskellige ændringer af fosforlofterne.

- 1) Ensretning af det generelle fosforloft til 29 kg P per ha
- 2) Fastsættelse af hævet fosforloft for økologiske grise på 33 kg P per ha
- 3) Fastsættelse af skærpet fosforloft til fosforfølsomme søer til 28 kg P per ha

Det generelle fosforloft foreslås ensrettet til 29 kg fosfor pr. hektar for alle gødningstyper. Dette er en lille skærpelse af fosforloftet, der har sigte på en administrativ forenkling for både virksomheder og kontrolmyndigheden. Fordelen herved vil være, at der ikke skal beregnes et fosforloft i gødningsregnskabet ud fra andelene af gødningstyper med forskelligt fosforloft, når der overføres

husdyrgødning og anden organisk gødning mellem virksomheder. Ændringen vil medføre administrative lettelser for erhvervet, især for biogasselskaberne, og i Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø vil håndteringen i IT-systemet og kontrollen blive mere enkel.

Aarhus Universitets opdaterede normtal for fosforudskillelse fra husdyr viser en højere udskillelse fra økologiske grise i forhold til konventionelle grise. Dette skyldes bl.a., at der ikke kan anvendes fytase som tilsætning til foder i den økologiske produktion. Normtallene træder i kraft den 1. august 2026, og det vil være nødvendigt at øge fosforloftet for økologiske grise, hvis den nuværende produktion skal kunne fortsætte med det eksisterende jordtilliggende.

Fastsættelsen af et skærpet fosforloft til fosforfølsomme søer på 28 kg fosfor pr. hektar sker som følge af de opdaterede vandområdeplaner for 2021-2027, som blev offentliggjort den 18. december 2025.

Ændringerne af fosforreguleringen kan opgøres som den mængde fosfor der samlet set fortrænges som følge af skærper, eller ikke fortrænges som følge af et hævet fosforloft.

Ensretning af fosforloftet samt skærpsen af fosforloftet på arealer der afvander til fosforfølsomme søer udgør en fortrængning på 370 tons fosfor. Det hævdede fosforloft for økologiske grise svarer til 35 tons fosfor, der ikke fortrænges. Samlet set fortrænger ændringen af fosforreguleringen således 335 tons fosfor.

Den ændrede fosforregulering anses således som værende positiv for miljøet.

Gennemgang af de foreslåede ændringer efter kriterierne i miljøvurderingslovens bilag 3

I det følgende er foretaget en gennemgang af, hvorvidt ændringerne af gødningsanvendelsesbekendtgørelsen forventes at få væsentlig indvirkning på miljøet i forhold til kriterierne i miljøvurderingslovens bilag 3.

A) Planernes og programmernes karakteristika, idet der navnlig tages hensyn til:

- *i hvilket omfang planen eller programmet kan danne grundlag for projekter og andre aktiviteter med hensyn til beliggenhed, art, størrelse og driftsbetingelser eller ved tildeling af midler:*

Ændringerne af gødningsanvendelsesbekendtgørelsen berører jordbrugsvirksomheders driftsbetingelser på forskellig vis, som beskrevet oven for. Der er dog tale om mindre ændringer, der efter Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø vurdering ikke har væsentlig betydning for, i hvilket omfang gødningsanvendelsesbekendtgørelsen danner grundlag for projekter og andre aktiviteter med hensyn til beliggenhed, art, størrelse og driftsbetingelser eller ved tildeling af midler.

- *i hvilket omfang planen har indflydelse på andre planer eller programmer, herunder også planer og programmer, som indgår i et hierarki:*

Gødningsanvendelsesbekendtgørelsen er udstedt med hjemmel i husdyrbrugloven⁶. Ændringerne kan gennemføres inden for rammerne af de gældende love og direktiver.

- *planens eller programmets relevans for integreringen af miljøhensyn specielt med henblik på at fremme bæredygtig udvikling:*

Gødningsanvendelsesbekendtgørelsen er udstedt med hjemmel i husdyrbrugloven, som har som formål at medvirke til at værne om natur, miljø og landskab, så udviklingen af husdyrproduktionen og anvendelsen af gødning kan ske på et bæredygtigt grundlag i respekt for menneskers livsvilkår og for bevarelsen af dyre- og plantelivet. Integrering af miljøhensyn og fremme af bæredygtig udvikling er således centralt for den regulering, der gennemføres med gødningsanvendelsesbekendtgørelsen. Efter Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø vurdering vil ændringerne, som beskrevet under redegørelsen for mulig indvirkning på miljøet, ikke ændre væsentligt på gødningsanvendelsesbekendtgørelsens betydning for integrering af miljøhensyn, herunder med henblik på at fremme bæredygtig udvikling.

- *miljøproblemer af relevans for planen eller programmet:*

I den seneste artikel 17-rapportering 2025 efter EU's habitatdirektiv er de vigtigste negative påvirkningsfaktorer beskrevet på grundlag af delvist databaserede ekspertvurderinger fra Aarhus Universitet⁷.

Søer, fjorde, kystvande og åbne havområder påvirkes af bl.a. fosfortilførsler, der giver øget algevækst, som kan påvirke naturtyper og levesteder for arter negativt. I vandløb er fosforindholdet af relativt mindre betydning for de økologiske forhold, men en stigende koncentration af fosfor kan ændre artssammensætning og dækningsgrad af planter og alger.

Den største trussel mod sønaturtyperne er generelt eutrofiering med næringssalte via direkte tilløb og diffus tilførsel fra oplandet, bl.a. forårsaget af intensiv landbrugsdrift på naboarealerne. Overskud af næringssalte forårsager øget algevækst og forstyrrer den økologiske balance mellem søens planter, rovfisk/fredfisk, dyreplankton og smådyr. De seneste års klimatiske ændringer med øget nedbør og øget vandtemperatur vil for nogle søer formentlig forstærke disse effekter. Jo mere næringsfattig en sø er, des mere sårbar er den overfor

⁶ Lovbekendtgørelse nr. 1065 af 21. august 2025 om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v.

⁷ Aarhus Universitet, 2019. Bevaringsstatus for naturtyper og arter – 2025. Habitatdirektivets Artikel 17-rapportering. Videnskabelig rapport nr. 673 fra DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, Aarhus Universitet. Tilgængelig via Internet: https://dce.au.dk/fileadmin/dce.au.dk/Udgivelser/Videnskabelige_rapporter_600-699/SR673.pdf

tilledning af næringssalte. Grundsudsplanter, som er typedefinerende for de næringsfattige lobeliesøer og søbred med småurter samt kransnålalger i søer af type 3140, vil fx være i risiko for at blive udkonkurreret af mere næringskrævende arter. Ændret hydrologi i form af afvanding og dræning i oplandet til søerne vil forringe levestederne for søens dyr og planter. Vandløb påvirkes primært af forstyrrelser i form af grødeskæring og bundoprensning, samt i et vist omfang af eutrofiering i form af forhøjede koncentrationer af fosfor. Urtebræmme påvirkes primært af næringsstoffertilførsel fra tilstødende dyrkede arealer, og desuden af forstyrrelser i form af slåning og græsning, samt af tilgroning med buske/træer og store urter. Åmudderbanke er især følsomme for fysiske forstyrrelser og ændringer i den naturlige hydrologi, samt af tilgroning.

- *planens eller programmets relevans for gennemførelsen af anden miljølovgivning, der stammer fra en EU-retsakt (f.eks. planer og programmer i forbindelse med affaldshåndtering eller vandbeskyttelse):*

Ændringerne har ikke betydning for gennemførelse af anden miljølovgivning.

B) Kendetegn ved indvirkningen og det område, som kan blive berørt, idet der navnlig tages hensyn til:

- *indvirkningens sandsynlighed, varighed, hyppighed og reversibilitet:*

Ændringerne af gødningsanvendelsesbekendtgørelsen vil efter Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøs vurdering mest sandsynligt at have neutrale eller eventuelt positive indvirkninger på miljøet. Indvirkningernes varighed, hyppighed og reversibilitet vurderes dermed ikke at ville medføre væsentlig indvirkning på miljøet.

- *indvirkningens kumulative karakter:*

Der er tale om mindre ændringer i gødningsanvendelsesbekendtgørelsens regulering af fosfor. Ændringerne vurderes alene og i kumulation blot at føre til mindre, neutrale og positive konsekvenser, der ikke vil have væsentlig indvirkning på miljøet.

- *indvirkningens grænseoverskridende karakter:*

Ændringerne af gødningsanvendelsesbekendtgørelsen vurderes mest sandsynligt at have neutrale eller eventuelt positive indvirkninger på miljøet, hvorved der ikke vurderes at ville ske væsentlig indvirkning på miljøet af grænseoverskridende karakter.

- *faren for menneskers sundhed og miljøet (f.eks. på grund af ulykker):*

Ændringerne af gødningsanvendelsesbekendtgørelsen vurderes ikke at føre til fare for menneskers sundhed eller miljøet.

- *indvirkningens størrelsesorden og rumlige udstrækning (det geografiske område og størrelsen af den befolkning, som kan blive berørt):*

Ændringerne af gødningsanvendelsesbekendtgørelsen, som er beskrevet ovenfor, vedrører primært driften af landbrugsarealet.

- *værdien og sårbarheden af det område, som kan blive berørt som følge af*
 - *særlige karakteristiske naturtræk eller kulturarv*
 - *overskridelse af miljøkvalitetsnormer eller –grænseværdier*
 - *intensiv arealudnyttelse*

Ændringerne af gødningsanvendelsesbekendtgørelsen, som er beskrevet ovenfor, vedrører primært driften af landbrugsarealet. Ændringerne vurderes ikke at få væsentlig indvirkning på særlige karakteristiske naturtræk eller kulturarv, overskridelse af miljøkvalitetsnormer- eller grænseværdier eller intensiv arealudnyttelse.

- *indvirkningen på områder eller landskaber, som har en anerkendt beskyttelsesstatus på nationalt plan, fællesskabsplan eller internationalt plan:*

Ændringerne af gødningsanvendelsesbekendtgørelsen, som er beskrevet ovenfor, vurderes ikke at få betydning på områder eller landskaber af den nævnte karakter.